

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ СИСТЕМНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

**Збірник IV Міжнародної
науково-практичної конференції**

2025

**22 травня 2025 р.
Хмельницький - Херсон**

COLLECTION OF MATERIALS

IV INTERNATIONAL
SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

**«FINANCIAL INSTRUMENTS
FOR SUSTAINABLE STATE DEVELOPMENT
IN THE CONDITIONS OF SYSTEMIC
ECONOMIC TRANSFORMATION»**

22th of May 2025

Khmelnyskyi - Kherson 2025

Ф 59 Фінансові інструменти сталого розвитку держави в умовах системної економічної трансформації : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. / за ред. Л. П. Сідельникової (22 травня 2025 р., м. Хмельницький – м. Херсон). – Херсон : Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2025. – 360 с.

ISBN 978-617-8187-54-5 (електронне видання)

Рекомендовано до друку Науково-технічною радою
Херсонського національного технічного університету
(протокол № 2 від 30 червня 2025 року)

Організаційний комітет

ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ:

Олена ЧЕПЕЛЮК - д.т.н., професор, лауреат Національної премії України імені Бориса Патона, ректор Херсонського національного технічного університету.

ЗАСТУПНИК ГОЛОВИ ОРГКОМІТЕТУ:

Лариса СІДЕЛЬНИКОВА - д.е.н., професор, академік Академії економічних наук України, заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, обліку та оподаткування Херсонського національного технічного університету.

КООРДИНАТОР КОНФЕРЕНЦІЇ:

Олена НОВОСЬОЛОВА – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ХНТУ.

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ:

Сергій ЄКІМОВ – к.е.н., дослідник кафедри торгівлі та фінансів Чеського університету природничих наук у Празі (Чехія);

Анетта ЗЕЛІНСЬКА – доктор габілітована, професор Вроцлавського економічного університету (Республіка Польща);

Евангелос СІСКОС – д.е.н., професор кафедри міжнародних та європейських економічних досліджень Університету Західної Македонії (Греція);

Гіві БЕДІАНАШВІЛІ – д.е.н., академік Академії економічних наук, професор Тбіліського державного університету імені Івана Джавахішвілі, професор Європейського Університету (Грузія);

Ірина ГОНЧАРЕНКО – д.н. з держ. упр., професор, член-кореспондент Академії економічних наук України, завідувач кафедри фінансів Черкаського державного технологічного університету;

Павло ГРИГОРУК – д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки, аналітики, моделювання та інформаційних технологій в бізнесі Хмельницького національного університету;

Ірина ЛУК'ЯНЕНКО – д.е.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри фінансів Національного університету «Києво-Могилянська академія»;

Олексій МІНЦ - д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, обліку та банківської справи ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»;

Георгій РОГОВ – д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів Національного університету кораблебудування ім. адмірала Макарова;

Марина СЛАТВІНСЬКА – д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів Одеського національного економічного університету;

Ніла ХРУЩ - д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку Хмельницького національного університету;

Інна ШКОЛЬНИК - д.е.н., професор, перший проректор Сумського державного університету;

Олена ВОЛКОВА – к.е.н., доцент, декан факультету міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу ХНТУ;

Юрій БЕЗДІТКО - к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ХНТУ;

Олена ЄРЕМЯН – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ХНТУ;

Тетяна ПІНЧУК – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ХНТУ;

Оксана ПОСАДНІСВА – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ХНТУ;

Надія ФЕДОРОВА – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ХНТУ;

Таміла ЧИЖОВА – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ХНТУ;

Тетяна ШРАМ – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ХНТУ.

Збірник містить матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Фінансові інструменти сталого розвитку держави в умовах системної економічної трансформації», що відбулася 22 травня 2025 року на базі Херсонського національного технічного університету.

Видання розраховане на представників наукової спільноти, викладачів, фахівців у галузі фінансів, працівників органів державного управління, студентів закладів вищої освіти.

Відповідальність за достовірність цифрового матеріалу, фактів, цитат, власних імен, географічних назв, назв підприємств, організацій, установ та іншої інформації несуть автори наданих матеріалів.

Висловлені у тезах доповідей думки можуть не збігатися з точкою зору редакційної колегії.

Разом з тим, вважаємо можливим їх публікацію з метою обговорення.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ.....	10
Kowalska M. THE ROLE AND STRUCTURE OF INTERNATIONAL CURRENCY NOTES IN THE CURRENT WORLD ECONOMY.....	10
Peterson E. THE MODERN TAXATION MODEL IN THE NETHERLANDS...	13
Голинський Ю. О. ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ТА ЇХ РОЛЬ В ПОКРАЩЕННІ ПОДАТКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	15
Граділь К. А., Сідельникова Л. П. ФІСКАЛЬНА РОЛЬ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ.....	19
Гузенко О. П. ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ТА ОСУЧАСНЕННЯ ДЕФІНІЦІЇ «ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ» В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ.....	22
Зосимчук В. В., Сідельникова Л. П. ФІСКАЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЄДИНОГО ПОДАТКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	25
Кадала В. В. ОКРЕМІ СЕГМЕНТИ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСАМИ.....	28
Кан М. В., Волкова О. В. МАЛИЙ БІЗНЕС ЯК ДРАЙВЕР ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ.....	31
Крисов А. І., Волкова О. В. ФІСКАЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	35
Намонюк В. Є. ЗЕЛЕНІ ОБЛІГАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПУБЛІЧНОГО ФІНАНСУВАННЯ ВІДНОВЛЕННЯ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	39
Нечипоренко А. В. БОРГОВА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ.....	42
Осінній Є. Д., Посаднєва О. М. ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ЯК ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ.....	45
Петух А. О., Сідельникова Л. П. ВИДАТКИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У МЕХАНІЗМІ БЮДЖЕТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	48
Помулева В. М. АНАЛІЗ ВПЛИВУ ПДВ НА ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ.....	51
Руденко В. В. РОЛЬ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ У СТАЛОМУ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ.....	54
Смолієнко В. О., Новосьолова О. С. ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ НАПОВНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	57
Сопільняк Н. М., Волкова О. В. МИТНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД.....	60

Нечипоренко А. В.,
*к.е.н., доцент кафедри фінансів,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка,
м. Київ, Україна*

БОРГОВА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Світовий досвід доводить, що процес становлення держави супроводжується оцінкою життєздатності її економіки, можливості й готовності протистояти впливу існуючих та потенційних загроз [1, с. 196]. В сучасних умовах розвитку економіки та існування ряду викликів актуалізується питання забезпечення фінансової безпеки держави як важливої складової національної безпеки [2, с. 297].

Глобальні економічні трансформації, нестабільність, інфляційний тиск, енергетичні кризи та військова агресія створюють багатовекторні загрози для сталості публічних фінансів. Актуальності набуває необхідність ефективного управління державними ресурсами, забезпечення бюджетної збалансованості та стійкості боргових зобов'язань у середньо- та довгостроковій перспективі. У цьому контексті забезпечення боргової безпеки, як складової фінансової безпеки, виступає одним із ключових напрямів державної політики.

Функціонування економіки України відбувається в умовах воєнної агресії та невизначеності, що генерує особливі загрози та ризики. Забезпечення боргової безпеки є надзвичайно важливим питанням, адже саме боргова безпека впливає на перспективи розвитку фінансової системи країни [3, с. 86]. Утримання державного боргу на безпечному рівні є передусім індикатором здатності держави ефективно функціонувати в умовах невизначеності.

Боргова безпека України особливо значення набуває в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення. За своєю сутністю боргова безпека визначається як такий рівень державної заборгованості, при якому в країні відбувається стійке функціонування національної економіки й забезпечується недопущення критичного накопичення боргового тягаря [4, с. 192].

Останніми роками спостерігається зростання державного боргу України, зумовлене сучасними викликами, передусім таким як воєнний стан, який було уведено в 2022 році. За даними Міністерства фінансів України [5], станом на кінець 2024 року загальний обсяг державного та гарантованого державою боргу становив 6 980,96 млрд грн (понад 90% ВВП). Такий рівень суттєво перевищує безпечну межу, встановлену Маастрихтськими критеріями (60% ВВП), і вказує на високі боргові ризики. Особливу стурбованість викликає структура боргу, адже лєвова частка зобов'язань припадає на зовнішні джерела фінансування.

Висока частка зовнішнього боргу у валютній структурі боргового портфєля посилює вразливість до валютних коливань і глобальних фінансових шоків. Це обмежує можливості для активного маневру уряду в кризових ситуаціях, погіршуючи прогнозованість бюджетної політики.

Упродовж останніх років індикатори боргової безпеки України перебувають на рівні вище критичного, що засвідчує наявність реальних ризиків та загроз борговій безпеці держави, а відповідно й фінансовій безпеці загалом. Як показує світовий досвід, стійке зростання боргового навантаження на економіку країни суттєво сповільнює економічне зростання в країні та призводить до неспроможності держави своєчасно та в повному обсязі обслуговувати платежі за державним боргом [3, с. 89-90].

Ключовим викликом для боргової безпеки України є необхідність одночасного забезпечення фінансування військових потреб та підтримки соціальної стабільності при обмежених можливостях внутрішнього ринку запозичень. Трансформація структури міжнародної фінансової допомоги від грантової до кредитної форми в середньостроковій перспективі створює додаткові ризики для боргової стійкості. Водночас, існуюча система управління державним боргом потребує модернізації та впровадження інноваційних інструментів, які б дозволили диверсифікувати джерела залучення коштів та оптимізувати боргове навантаження. Необхідним є впровадження комплексного підходу до боргового менеджменту, який передбачає не лише

контроль за обсягами запозичень, а й активну роботу з реструктуризацією наявних зобов'язань, розширення бази інвесторів, інтеграцію цифрових технологій у процес моніторингу боргу.

Таким чином, забезпечення боргової безпеки України в умовах сучасних викликів потребує координації фінансової та монетарної політики з метою досягнення оптимального балансу між стимулюванням економічного зростання та утриманням боргового навантаження на прийнятному рівні. Важливим елементом цього процесу є розбудова інституційної спроможності органів управління державним боргом, впровадження сучасних методик оцінки боргових ризиків та інтеграція ESG-критеріїв у систему управління державними запозиченнями, що відповідає глобальним тенденціям розвитку міжнародних фінансових ринків.

Література

1. Кужелєв М. О. Фінансова безпека як елемент економічної безпеки: зарубіжний і національний виміри. *Фінансова безпека в системі забезпечення національних економічних інтересів: проблеми і перспективи* : матер. IV Міжнар. наук.-практ. конф., 26-28 травня 2016 р. Полтава : ПолтНТУ, 2016. С. 196-199.
2. Нечипоренко А. В., Хмара Л. С. Тенденції розвитку структурних складових фінансової безпеки України. *Бізнес Інформ*. 2019. № 12. С. 296-302. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-12-296-302>
3. Стащук О. Сучасний стан боргової безпеки України та напрями її зміцнення. *Світ фінансів*. 2025. № 1(82). С. 85-93. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1785/1789>
4. Нечипоренко А. В., Мамалига А. В. Боргова безпека України: сутність та сучасний стан. *Збірник наукових праць Університету ДФС України*. 2019. № 2. С. 188-201.
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/>